

Sygn. akt XV Ca 851/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Brygida Łagodzińska (spr.)

Sędzia: SO Arleta Lewandowska

Sędzia: SO Jolanta Borkowicz- Grygier

Protokolant: st. prot. sąd. Aneta Sawka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 października 2014 roku w Poznaniu

sprawy z powództwa (...) Fundusz (...) z siedzibą w W.

przeciwko B. K.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Lesznie

z dnia 23 kwietnia 2014 r.

sygn. akt I C 1042/13

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Lesznie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

/-/ A. Lewandowska /-/ B. Łagodzińska /-/ J. Borkowicz- Grygier

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym dnia 16 maja 2012 r. do Sądu Rejonowego (...)w L. powód (...) Fundusz (...)z siedzibą w W. domagał się zasądzenia od pozwanego – B. K. na swoją rzecz kwoty 3.277,70 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 2.883,05 zł, a także zasądzenia zwrotu kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego. W dniu 31 maja 2012 r. Sąd Rejonowy (...) w L. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, uwzględniając w całości żądanie pozwu. W dniu 18 lipca 2012 r. Sąd Rejonowy (...)w L. nadał na prawomocny nakaz zapłaty klauzulę wykonalności. W dniu 29 marca 2013 r. pozwany zwrócił się o doręczenie nakazu zapłaty na jego aktualny adres zamieszkania. W dniu 22 kwietnia 2013 r. pozwany wniósł sprzeciw od nakazu zapłaty z dnia 31 maja 2012 r. wnosząc o oddalenie powództwa w całości, a nadto o zwrot kosztów postępowania. Sąd Rejonowy (...) w L. w dniu 28 maja 2013 r. stwierdził skuteczne wniesienie sprzeciwu i utratę mocy nakazu zapłaty oraz przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Lesznie. Wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy w Lesznie w punkcie I. zasądził od pozwanego

na rzecz powoda kwotę 3.277,70 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19 maja 2012 r. do dnia zapłaty, w punkcie II. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 658 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania Sądu pierwszej instancji:

W okresie od 8 sierpnia 2006 r. do 28.10.2010 r. pozwany był zameldowany w L. przy ul. (...). J. S. (...). Od 28.10.2010 r. pozwany zamieszkuje w L. przy ul. (...). W dniu 3.03.2008 r. pozwany zawarł z (...) Bank S.A., działającym za pośrednictwem (...) S.A., umowę o kredyt numer (...), nr (...) na kwotę łączną 3.929 zł. celem zakupu kina domowego, mikrofalówki, radia (...). Przy zawieraniu umowy powód posłużył się dowodem osobistym nr (...). Kredyt miał zostać spłacony w 36 miesięcznych ratach. Towary zostały zakupione w firmie (...). Wobec częściowego braku spłaty rat kredytu (...) Bank S.A. wypowiedział umowę o kredyt zawartą z pozwanym. W dniu 8.07.2010 r. (...) Bank S.A. wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...). W bankowym tytule egzekucyjnym zobowiązanie pozwanego wynosiło 2.663,86 zł i na kwotę tę składały się: kwota kapitału 2.225,86 zł, odsetki karne 53,58 zł, koszty korespondencji 110,50 zł, koszty windykacji bezpośredniej 105 zł, odsetki ustawowe w kwocie 169,42 zł za okres od 8.12.2009 r. do dnia 8.07.2010 r. Pismem z dnia 30.07.2010 r. (...) Bank S.A. wystąpił do Sądu o nadanie klauzuli wykonalności na bankowy tytuł egzekucyjny. Sąd Rejonowy w L. postanowieniem z dnia 14.09.2010 r. sygn. akt I Co (...) nadał klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu z dnia 8.07.2010 r. W dniu 7.10.2010 r. (...) Bank S.A. złożył do komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym dla W. M. w W. M. P. wniosek egzekucyjny. Postanowieniem z dnia 30.12.2011 r. w sprawie KM (...) komornik umorzył postępowanie egzekucyjne skierowane przeciwko B. K. wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. B. K. w dniu 28.10.2010 r. wystąpił do Urzędu Miasta L. o wymianę dowodu osobistego nr (...) podając we wniosku jako przyczynę wymiany utratę ważności dowodu osobistego. W dniu 26.04.2011 r. powód nabył od (...) Bank S.A. wierzytelność względem pozwanego, na podstawie umowy sprzedaży wierzytelności. Na kwotę 3.134,42 zł złożyły się: kwota 2.024,23 zł. tytułem niespłaconego kapitału, odsetki ustawowe w kwocie 446,46 zł i odsetki karne w kwocie 53,58 zł, oraz koszty sądowe w kwocie 67 zł, koszty komornicze w kwocie 117,65 zł, koszty windykacyjne w kwocie 105 zł, oraz inne koszty w kwotach 210 zł i 110,50 zł. Powód kierował pisma z dnia 30.08.2011 r., do pozwanego na adres ul. (...) w L.: wezwanie do zapłaty, informację o przetwarzaniu danych osobowych, oraz zawiadomienie o przelewie. W dniu 15 maja 2012 r. powód wystawił wyciąg z ksiąg rachunkowych na kwotę 3.277,70 zł., na którą złożyły się: kapitał – 1.926,33 zł, odsetki - 741,22 zł, koszty 610,15 zł. Pozwany posiada wykształcenie średnie techniczne, jest na rencie od około 10 lat, jest żonaty od 1978 r., obecnie wysokość jego renty wynosi ok. 1.000 zł., jest właścicielem mieszkania od około 7 lat. Stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił w oparciu o następujące dokumenty: zaświadczenie o zameldowaniu, umowę o kredyt, bankowy tytuł egzekucyjny, wniosek, odpis postanowienia Sądu Rejonowego w Lesznie, wniosek egzekucyjny, postanowienie komornika, pismo Urzędu Miasta w L. z dnia 8.01.2014 r., umowę sprzedaży wierzytelności z załącznikiem, kartę rozliczeniową, pisma z dnia 30.08.2011 r., wyciąg z pełnomocnictwem. Przedstawiony przez powoda dokument wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu inwestycyjnego z dnia 20 maja 2013 r. zgodnie z art. 194. ust. 1. ustawy z dnia 27 maja 2004r. o funduszach inwestycyjnych (Dz.U.2004.146.1546 ze zm.) ma moc prawną dokumentu urzędowego oraz stanowi podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych i rejestrach publicznych, jednak ustawodawca w ustępie 2. dodanym na mocy art. 2 ustawy z dnia 19 kwietnia 2013r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz ustawa o funduszach inwestycyjnych (Dz.U.2013.777) zmieniającą ustawę o funduszach inwestycyjnych z dniem 20 lipca 2013r., wskazał, że moc prawna dokumentów urzędowych, o której mowa w ust. 1 (m. in. wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu inwestycyjnego), nie obowiązuje w odniesieniu do dokumentów wymienionych w tym przepisie w postępowaniu cywilnym. Wobec powyższego przedłożony przez powoda w ramach tego postępowania dokument - wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu inwestycyjnego nie ma mocy dokumentu urzędowego i trzeba go oceniać jako dokument prywatny. Dokumenty wystawione przez Urząd Miasta L. Wydział Spraw Obywatelskich z dnia 5.12.2013 r. (zaświadczenie o zameldowaniu) i z dnia 8.01.2014 r. informacja o dacie złożenia przez pozwanego wniosku o wymianę dowodu osobistego miały zdaniem Sądu Rejonowego istotne znaczenie, i dokumenty jako takie nie były przez strony kwestionowane. Zaświadczenie o zameldowaniu w sposób jednoznaczny wskazało czasookresy i miejsca zameldowania pozwanego, zaś pismo z dnia 8.01.2014 r. pozwoliło na ustalenie daty złożenia przez pozwanego

wniosku o wymianę dowodu osobistego z przyczyny utraty przez niego ważności. Odnosząc się do zeznań pozwanego Sąd Rejonowy uznał je w zakresie w jakim podnosił, że nie zawierał umowy o kredyt oraz, że dokument tożsamości został mu skradziony, jako zupełnie niewiarygodne. Zaznaczono, iż dowody "książeczkowe" co do zasady utraciły ważność z dniem 31.12.2007 r., nie mniej zgodnie z przepisami ważność ich została przedłużona do końca marca 2008 r. Z pisma Urzędu Miast L. z dnia 8.01.2014 r. jednoznacznie wynikało, iż powód dopiero w dniu 28.10.2010 r. wystąpił o wymianę dowodu osobistego nr (...) i jako przyczynę wniosku podał utracenie ważności dowodu osobistego. Gdyby faktycznie pozwanemu został ukradziony dowód osobisty to zgodnie z przepisami niezwłocznie wystąpiłby o wydanie nowego dowodu osobistego, a we wniosku o wydanie dokumentu zapisałby jako przyczynę jego kradzież. Pozwany zaznaczał, że pod umową nie widnieje jego podpis, lecz celem wykazania tej okoliczności nie wnosił o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego grafologa. Pozwany zaznaczał również, że nigdy nie mieszkał pod adresem ul. (...) w L., jednakże podany adres w umowie był jedynie adresem do korespondencji. W umowie o kredyt zapisano jako miejsce zamieszkania pozwanego „Os. (...)” co wynikało również z przedłożonego przez pozwanego zaświadczenia o zameldowaniu. Sąd Rejonowy jako wiarygodne uznał, zeznania pozwanego jedynie w zakresie w jakim określił swoje dane osobowe z okresu marca 2008 r., kiedy to umowa została zawarta. Sąd I instancji zważył, że umowa przedmiotowego kredytu podpisana została w czasie obowiązywania ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 20 lipca 2001 r. (Dz. U z 2001 r. nr 100 póź. 1081 z późn. zm.). W dniu 18 grudnia 2011 r. w życie weszła nowa ustawa o kredycie konsumenckim z dnia 12 maja 2011 r. (Dz. U. z 2011 r. nr 126 póź. 715). Mimo to do niniejszej sprawy na mocy art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. do umów zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim zastosowanie ma ustawa z 20 lipca 2001 r. Ustawa z dnia 20 lipca 2001 r. reguluje zasady i tryb zawierania umów o kredyt konsumencki, zasady ochrony konsumenta, który zawarł umowę o kredyt konsumencki, oraz obowiązki przedsiębiorcy, który udzielił kredytu konsumenckiego (art. 1 ustawy). Przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę, na mocy której przedsiębiorca w zakresie swojej działalności, udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w jakiegokolwiek postaci (art. 2 ust. 1 ustawy). Konsumentem jest osoba fizyczna, która zawiera umowę z przedsiębiorcą w celu bezpośrednio niezwiązanym z działalnością gospodarczą (art. 2 ust. 4 ustawy). Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy Umowa o kredyt konsumencki powinna być zawarta na piśmie, chyba że odrębne przepisy przewidują inną szczególną formę. Kredytodawca jest obowiązany niezwłocznie doręczyć konsumentowi egzemplarz umowy. W art. 4 ust. 2 wymieniono obligatoryjne postanowienia umowy, które powinna zawierać czyli: dokładne dane konsumenta, wysokość kredytu, zasady i terminy spłaty kredytu, roczną stopę oprocentowania oraz warunki jej zmiany, opłaty i prowizje oraz inne koszty związane z udzieleniem kredytu, w tym opłatę za rozpatrzenie wniosku kredytowego oraz przygotowanie i zawarcie umowy kredytowej, będące elementem całkowitego kosztu kredytu, oraz warunki ich zmiany, informację o całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, sposób zabezpieczenia, jeżeli umowa je przewiduje, informację o pozostałych kosztach, do których zapłaty zobowiązany jest konsument w związku z zawartą umową, informację o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument, informację o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta, informację o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, informację o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu, informację o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunki jej zmiany, a także informację o innych kosztach ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem przez niego zobowiązań wynikających z umowy, w tym o kosztach upomnień lub wezwań do zapłaty, kosztach sądowych i postępowania egzekucyjnego. W ocenie Sądu Rejonowego umowa z której wynika zobowiązanie pozwanego dochodzone w niniejszej sprawie od niego przez powoda sprawy była ważna, gdyż zawierała wszystkie elementy istotne, które były obligatoryjne, wskazano bowiem dokładne dane konsumenta, wysokość kredytu, warunki spłaty, opłaty i inne istotne postanowienia, przy czym żadna ze stron nie kwestionowała treści umowy, ani wynikającego z niej zobowiązania. Zdaniem Sądu pozwany nie wykazał, aby nie podpisywał umowy o kredyt z dnia 3.03.2008 r. Powód podnosił, że dowód osobisty został mu ukradziony w Belgii w 2007r., jednak na tę okoliczność nie przedstawił żadnych wniosków dowodowych. Pozwany wnosząc w 2010 r. o wymianę dowodu osobistego, podał jako przyczynę utratę ważności, nie wskazując na kradzież dokumentu tożsamości. Zgodnie z art. 1 ust 3 ustawy z dnia 10.04.1974 roku o ewidencji ludności dowód osobisty jest dokumentem stwierdzającym tożsamość osoby i poświadczającym obywatelstwo polskie. Zgodnie z art. 34 w/w ustawy osoba będąca obywatelem polskim i zamieszkała w Rzeczypospolitej Polskiej jest obowiązana posiadać dowód osobisty od ukończenia 18 roku

życia. Przepis art. 40 ustawy stanowił, że posiadacz dowodu osobistego ma obowiązek wymienić ten dokument w razie: zmiany danych, które zamieszcza się w dowodzie osobistym; uszkodzenia dowodu osobistego lub zaistnienia innej okoliczności utrudniającej ustalenie tożsamości osoby; upływu terminu ważności dowodu osobistego. Zgodnie z art. 42 ustawy osoba, która utraciła dowód osobisty, była obowiązana niezwłocznie zawiadomić o tym najbliższy organ gminy. Organ ten wydawał zaświadczenie o utracie dowodu osobistego, ważne do czasu wydania nowego dokumentu. Pozwany jak wynika, z pisma Urzędu Miasta L. z dnia 8.01.2014 r., dopiero w dniu 28.10.2010 r. wniósł o wymianę „książeczkowego” dowodu osobistego podając jako przyczynę wniosku utratę ważności dokumentu. Pozwany nie przedłożył jakichkolwiek dokumentów potwierdzających, że jego dowód osobisty nr (...) został skradziony w B.. Gdyby faktycznie zawiadomił właściwe organy o utracie dowodu osobistego znalazłoby to swój wyraz z piśmie urzędowym z dnia 8.01.2014 r. Pozwany nie podał, kiedy został wydany mu dowód osobisty nr (...), co ma istotne znaczenie dla treści dokumentu tożsamości. W umowie o kredyt znalazło się szereg informacji personalizujących pozwanego. I tak wskazano numer PESEL, adres zamieszkania, adres do korespondencji, wykształcenie, źródło dochodów, stan cywilny, stan mieszkaniowy, zawód wykonywany, wysokość dochodu, numer telefonu komórkowego, numer renty. Sąd Rejonowy zweryfikował częściowo treść tych danych z umowy i pozwany oświadczył, że był żonaty, był wówczas właścicielem mieszkania, był rencistą, wskazał że obecnie otrzymuje rentę w wysokości ok. 1.000 zł., przyznał że zamieszkiwał pod adresem Os. (...). Pozwany nie wypowiedział się co do innych danych identyfikujących, których z pewnością nie było w treści dowodu osobistego, tj. np. numer telefonu komórkowego, numer renty. Pozwany nie zaprzeczył tym danym. Podane dane osobowe personalizujące osobę zawierającą umowę o kredyt numer (...) odpowiadają danym pozwanego. Wobec powyższego Sąd I instancji uznał zarzut pozwanego nie podpisania rzeczony umowy jako nie zasługujący na uwzględnienie. Pozwany nie przedłożył również żadnych dokumentów kwestionujących wysokość żądania powoda czy to w całości czy też w części, jak również nie kwestionował legitymacji czynnej powoda w dochodzeniu roszczenia. (...) Bank S.A. był uprawniony do zawarcia umowy cesji wierzytelności z towarzystwem funduszy inwestycyjnych tworzącym fundusz sekurytyzacyjny albo z funduszem sekurytyzacyjnym na podstawie art. 92a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe (Dz.U.2012.1376 j.t. ze zm.). Zdaniem Sądu powód wykazał w sposób jednoznaczny fakt nabycia wierzytelności przysługującej (...) Bankowi S.A. przedkładając wyciąg z umowy cesji wierzytelności zawartej w dniu 26 kwietnia 2011 r. jak i jej wysokość przedstawiając szereg dokumentów prywatnych poczynając od bankowego tytułu egzekucyjnego nr (...) wystawionego przez (...) Bank S.A., przez wyciąg z załącznika do umowy sprzedaży wierzytelności z dnia 26 kwietnia 2011 r., w którym w sposób szczegółowy określona została wysokość wierzytelności przysługującej (...) Bank S.A. wobec pozwanego cedowana w ramach tej umowy na (...) i wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu z dnia 15 maja 2013 r., w którym wskazano na wysokość zadłużenia pozwanego względem (...) na dzień wystawienia wyciągu oraz określono poszczególne składniki tego zobowiązania. Sąd Rejonowy uznał za niezasadny podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia powoda. Wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego, nadanie na niego sądowej klauzuli wykonalności oraz wszczęcie postępowania egzekucyjnego, powoduje przerwanie biegu przedawnienia roszczenia, nie tylko w stosunku do (...) Banku S.A. będącego pierwotnym wierzycielem, ale również wobec powoda, który nabył wierzytelność od (...) Bank S.A. na podstawie umowy cesji wierzytelności zawartej w dniu 26 kwietnia 2011 r. (...) Bank S.A. złożył do Sądu Rejonowego w Lesznie wnioski o nadanie wystawionemu bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nr (...) klauzuli wykonalności. Czynność taka zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. („bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia”) przerwała bieg przedawnienia roszczeń objętych bankowym tytułem egzekucyjnym (vide: uchwała SN z dnia 16 stycznia 2004r. III CZP 101/03, MoP Nr (...), s. (...)). Kolejne przerwanie biegu przedawnienia nastąpiło w związku z wszczęciem w dniu 7.10.2010 r. na wniosek wierzyciela (...) Bank S.A. na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowy dla W. M. w W., które postanowieniem komornika, w związku z bezskutecznością prowadzonej egzekucji, zostało umorzone. Dla roszczenia dochodzonego w niniejszej sprawie przez powoda od pozwanego, zgodnie z treścią art. 118 k.c., termin przedawnienia wynosi lat 3, ponieważ roszczenie to jest związane z działalnością gospodarczą wykonywaną przez wierzyciela pierwotnego (...) Bank S.A. Przedmiotem umowy przelewu (cesji) wierzytelności jest wierzytelność czyli prawo podmiotowe wierzyciela do żądania od dłużnika określonego zachowania. Z treści art. 509 § 2 k.c. wynika bezpośrednio, że w wyniku

przelewu przechodzi na nabywcę ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, który zostaje wyłączony ze stosunku zobowiązaniowego jaki łączył go z dłużnikiem (tak Wyrok SN z dnia 5 września 2011 r. I CKN 379/00, Lex nr 52661). Nie ulega zatem zmianie stosunek zobowiązaniowy łączący uprzednio strony, zmienia się jedynie osoba wierzyciela a wierzytelność przechodzi na nabywcę wraz ze wszystkimi właściwościami, przywilejami i brakami (tak Wyrok SN z dnia 11 grudnia 2009r. V CSK 184/09 Lex nr 553748). Podkreślono, że jedną z głównych właściwości roszczeń majątkowych, z którymi mamy do czynienia w ramach tego postępowania, jest że w określonych przepisami prawa terminach ulegają one przedawnieniu. Jeżeli wierzyciel pierwotny uzyskał poprzez podjęte przez siebie czynności przerwanie biegu przedawnienia, to zgodnie z art. 124 § 1 k.c. („po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo”) termin przedawnienia zaczął biec na nowo. W powyższych okolicznościach powód nabył wierzytelność przysługująca (...) Bank S.A. z taką właściwością, że termin przedawnienia rozpoczął bieg na nowo w dniu następującym po dniu uprawomocnienia się postanowienia Komornika sądowego o umorzeniu prowadzonego przeciwko B. K. postępowania egzekucyjnego. Ponownie, zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 123 § 1 pkt 1 k.c., bieg terminu przedawnienia uległ przerwaniu w związku z wniesieniem przez powoda powództwa w niniejszej sprawie w dniu 19.05.2012 r. W związku z powyższym Sąd stwierdził, iż dochodzona przez powoda od pozwanego wierzytelność nie uległa przedawnieniu, w związku z czym podniesiony przez pozwanego zarzut jest nietrafny. O odsetkach Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. i art. 482 § 1 k.c. zgodnie z żądaniem pozwu i zasądził od pozwanego na rzecz powoda odsetki ustawowe od dnia 19 maja 2012 r. tj. dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Sąd uwzględniając żądanie pozwu w całości winien zasądzić ustawowe odsetki zgodnie z wnioskiem powoda tj. od kwoty 2.883,05 zł. Tymczasem w sposób błędny zasądzono odsetki od kwoty dochodzonego roszczenia tj. od kwoty 3.277,70 zł. Okoliczność taka nie może podlegać jednak sprostowaniu. O kosztach procesu orzeczono w oparciu o treść art. 98 i 99 k.p.c.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniósł pozwany zaskarżając wyrok w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił:

- naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 232 zd. 2 w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego grafologa, co miało wpływ na wynik sprawy, ponieważ brak przeprowadzenia tego dowodu doprowadził do oczywiście nieprawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, podważając funkcję procesu,
- naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 5 i 212 § 2 k.p.c. poprzez zaniechanie pouczenia strony pozwanej o możliwości złożenia wniosku dowodowego o powołanie biegłego z zakresu grafologii oraz o możliwości ustanowienia zawodowego pełnomocnika procesowego, w tym także o możliwości ustanowienia przez sąd pełnomocnika z urzędu, co wpłynęło na wynik sprawy, albowiem na skutek pouczenia pozwany złożyłby wniosek dowody o powołanie biegłego grafologa, a najpewniej już wówczas skorzystałby z pomocy profesjonalnego pełnomocnika, podczas gdy bez takiego pouczenia pozwany działał w przeświadczeniu, że do właściwej oceny wystarczają dowody zgromadzone w aktach, a sąd w pozostałym niezbędnym zakresie będzie działał z urzędu,
- naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 232 zd. 1 k.p.c. poprzez uznanie, iż powód wykazał swoje roszczenie co do zasady, co do wysokości, a także nabycie wierzytelności od cedenta w dochodzonej kwocie, podczas gdy zgromadzony materiał dowody nie pozwala na takie uznanie, co miało wpływ na wynik postępowania, albowiem doprowadziło do błędnego uznania, iż powód wykazał zasadność i wysokość swojego roszczenia,
- naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie niewłaściwej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, iż powód wykazał zasadność i wysokość swojego roszczenia, w tym nabycie wierzytelności, podczas gdy zgromadzone w sprawie dowody na dzień wydania wyroku nie dawały podstawy do uwzględnienia powództwa, co miało wpływ na wynik postępowania, albowiem doprowadziło do oczywiście nieprawidłowego rozstrzygnięcia sprawy.

Pozwany wniósł o przeprowadzenie rozprawy, dopuszczenie dowodu z opinii biegłego grafologa na okoliczność, czy podpis złożony na umowie kredytu z dnia 3 marca 2008 roku pochodzi od pozwanego, zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez oddalenie powództwa w całości w punkcie 1. oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego

kosztów postępowania w punkcie 2., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o oddalenie apelacji w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 21 października 2014 roku Sąd Okręgowy postanowił o rozpoznaniu sprawy z pominięciem przepisów o postępowaniu uproszczonym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego okazała się zasadna.

Trafny był zarzut apelacyjny naruszenia art. 232 zd. 2 k.p.c. oraz powiązany z nim zarzut art. 278 § 1 k.p.c. Dowód z opinii biegłego ze względu na składnik w postaci wiadomości specjalnych jest dowodem tego rodzaju, iż nie może być zastąpiony inną czynnością dowodową, np. przesłuchaniem świadka. Jeżeli więc – zgodnie z art. 278 § 1 k.p.c. – sąd może otrzymać wiadomości specjalne wyłącznie na skutek skorzystania z pomocy biegłego, to sąd dopuszcza się naruszenia art. 232 zd. 2 k.p.c., skoro z urzędu nie przeprowadza dowodu z opinii biegłego, niezbędnego dla właściwej oceny zasadności wytoczonego powództwa. Jak wskazał bowiem Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 kwietnia 2012 r. V CSK 202/11, Lex nr 1214614 oraz w wyroku z dnia 3 lipca 2013 r. II CSK 422/12 Lex nr 1314390, jeżeli uzyskanie wiadomości specjalnych zapewnia wyłącznie opinia biegłego, to w braku odpowiedniej inicjatywy dowodowej samej strony niedopuszczenie dowodu z takiej opinii stanowi naruszenie art. 232 zd. 2 k.p.c., gdy przeprowadzenie przez sąd z urzędu takiego dowodu stanowi jedyny sposób przeciwdziałania niebezpieczeństwu oczywiście nieprawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, podważającego funkcję procesu. Taka sytuacja wystąpiła w niniejszej sprawie. Pozwany konsekwentnie w toku całego postępowania prowadzonego przed Sądem I instancji podnosił, że nie zawarł przedmiotowej umowy kredytu oraz że podpis widniejący na dokumencie został sfalszowany. Pozwany w postępowaniu toczącym się przed Sądem Rejonowym nie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika. Nie wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego grafologa na okoliczność wykazania braku autentyczności podpisu. Powinnością Sądu I instancji było co najmniej zwrócenie stronie pozwanej uwagi na potrzebę zgłoszenia wniosku o zasięgnięcie opinii biegłego, tym bardziej w sytuacji, w której pozwany nie był reprezentowany przez fachowego pełnomocnika procesowego. Bez wątpienia wyjaśnienie kwestii autentyczności podpisu, którym została opatrzona przedmiotowa umowa kredytowa, wymagało uzyskania wiadomości specjalnych. Mogły one jednak zostać uzyskane wyłącznie poprzez przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego grafologa, a zatem nieprzeprowadzenie omawianego dowodu stwarza wysokie prawdopodobieństwo nieprawidłowego rozstrzygnięcia procesu.

Zgodnie z dyspozycją zawartą w treści art. 212 § 2 k.p.c. w razie uzasadnionej potrzeby przewodniczący może udzielić stronom niezbędnych pouczeń, a stosowanie do okoliczności zwraca uwagę na celowość ustanowienia pełnomocnika procesowego. Udzielenie stronom pouczeń przez przewodniczącego wynika z ogólnej normy zawartej w art. 5 k.p.c., jak również z przepisów szczególnych (np. art. 210 § 2 k.p.c.). Nie może ono jednak polegać na doradzaniu stronie, jak wygrać proces, albo pouczeniu, że sprawa jest przegrana. Takie działania sędziego są sprzeczne z etyką zawodową i powinny skutkować wszczęciem postępowania dyscyplinarnego, a w procesie uzasadniają wniosek o wyłączenie sędziego. Pouczenie powinno w zasadzie polegać na przytoczeniu i wyjaśnieniu norm procesowych, których zachodzi potrzeba zastosowania. Gdy sprawa jest szczególnie zawiła albo jeżeli strona nie jest w stanie zrozumieć pouczeń sądu i działać racjonalnie, a zwłaszcza jeżeli występuje brak zdolności postulacyjnej z przyczyn natury faktycznej. W takich wypadkach sąd w pierwszej kolejności powinien zwrócić stronie uwagę na celowość ustanowienia pełnomocnika procesowego. Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego oraz poglądami doktryny uzasadniona potrzeba może wynikać z nieporadnego zachowania się strony, działającej bez zawodowego pełnomocnika procesowego, wskazującej niezrozumienie kierowanych do niej pytań bądź gdy nie potrafi ona sprecyzować w sposób zrozumiały, a także dostępny dla przeciwnika i sądu przekazać własne twierdzenia oraz wnioski. Potrzeba ta może być podyktowana charakterem i zawiłością sprawy. Celowość udzielenia pouczenia

nastąpi wówczas, gdy strona nie jest w stanie wypełnić ciężących na niej obowiązków procesowych. Jeżeli więc strona wykazuje w postępowaniu aktywność oraz znajomość prawa, to zarzut naruszenia art. 212 k.p.c. jest nieuzasadniony. Sam fakt występowania strony bez profesjonalnego pełnomocnika nie uzasadnia, w świetle art. 212 zd. 2 k.p.c. domniemania istnienia potrzeby udzielenia jej pouczeń. Brak pouczenia sądu w zakresie możliwości ustanowienia przez stronę fachowego pełnomocnika oznacza, że sąd nie skorzystał z przysługującego mu uprawnienia do pouczenia fakultatywnego, oceniając, że nie ma w sprawie takiej potrzeby. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 21 stycznia 2013 r. I ACa 1061/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 16 stycznia 2013 r. I ACa 749/12, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2012 r. I UK 289/11, wyrok Sądu Najwyższy z dnia 14 lutego 2007 r. II CSK 436/0, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2000 r. III CKN 873/00, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 1999 r. II CKN 553/98). Zważyć należy, że w dotychczasowym toku postępowania B. K. nie miał trudności z podejmowaniem czynności procesowych i obroną swoich praw przed Sądem. Ze sposobu redagowania przez niego pism procesowych wynika, że dysponuje on wystarczającymi umiejętnościami do samodzielnego udziału w toczącym się postępowaniu, wnoszone przez niego pisma nie były wadliwe, nie wymagały skorygowania, a wręcz przeciwnie – podejmując właściwe czynności wniósł sprzeciw od nakazu zapłaty, w którym prawidłowo sformułował swoje żądania, prezentując jednoznaczne stanowisko w sprawie. W ocenie Sądu Okręgowego w rozpoznawanej sprawie nie zaszła potrzeba pouczenia pozwanego o możliwości złożenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Rację ma skarżący, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy Sąd Rejonowy nie wydał prawidłowego zarządzenia zgodnie z dyspozycją zawartą w art. 201 § 1 k.p.c. Kwalifikacja procesowa sprawy pod kątem jej przynależności do postępowania odrębnego zawsze powinna być dokonywana przez sąd z urzędu bądź przed nadaniem sprawie biegu przez przewodniczącego na podstawie w/w regulacji. Wynika to z faktu, że kwalifikacja skutkuje na przyszłość i jest przesłanką późniejszego stosowania z urzędu przez sąd rozpoznający sprawę określonych regulacji procesowych należących do danego rodzaju postępowania. Przewodniczący bada w jakim trybie powinna być rozpoznana sprawa oraz czy podlega rozpoznaniu według przepisów o postępowaniu odrębnym i wydaje odpowiednie zarządzenie. W kontrolowanym postępowaniu brak jest odpowiedniego zarządzenia, jednakże na k. 79 znajduje się zarządzenie przewodniczącego z którego wynika, że sprawa zostanie rozpoznana w postępowaniu uproszczonym. Sąd Rejonowy dopuścił się zatem uchylenia procesowego, jednakże nie miało ono wpływu na treść rozstrzygnięcia.

Powód dołączył do pozwu dokumenty dotyczące cesji wierzytelności. Zdaniem Sądu Okręgowego Sąd pierwszej instancji rozpoznając sprawę nie rozważył w świetle całokształtu zebranego materiału dowodowego wątpliwości pozwalających na weryfikację roszczenia. I tak w przypadku dokumentu w postaci wyciągu z załącznika do umowy cesji z dnia 26 kwietnia 2011 r. (k. 57) zauważyć należy, iż podpis widniejący pod tym dokumentem (jak wynika z pieczęci – M. R.) nie jest podpisem osoby upoważnionej do reprezentacji powoda (a przynajmniej taka okoliczność nie została przez powoda w toku postępowania wykazana) , a więc nie sposób objętego nim oświadczenia przypisać powodowi. W tej sytuacji z wyciągu z umowy sprzedaży wierzytelności z dnia 26 kwietnia 2011 r. nie wynika, aby umową taką objęta była wierzytelność przysługująca zbywcy ((...) Bank S.A.) przeciwko B. K.. Sposób sporządzania dokumentacji nie może budzić żadnych wątpliwości co do wysokości kwot dochodzonych niniejszym pozwem. Przedmiotowy dokument stanowi nieodłączny składnik umowy, w dodatku składnik istotny treściowo dla rozstrzygnięcia niniejszego postępowania, dlatego też zarówno forma jego sporządzenia, jak i znajdująca się na nim treść nie może budzić najmniejszych wątpliwości. O istnieniu wierzytelności z umowy pożyczki nie przesądza oświadczenie następcy prawnego jednej ze stron umowy (pożyczkodawcy), że jej druga strona (pożyczkobiorca) ma dług w określonej wysokości oraz że wierzytelność o zapłatę tej sumy ów następca prawny nabył od pierwotnego wierzyciela. W przypadku, gdy pozwany kwestionuje takie oświadczenie, istnienie wierzytelności i jej wysokość wymaga udowodnienia za pomocą innych, obiektywnych dowodów.

Ponadto Sąd Rejonowy nie zweryfikował również wysokości dochodzonego roszczenia. Sposób przedstawienia roszczenia przez stronę powodową, jak również przez Sąd I instancji wątpliwości nie pozwala na weryfikację roszczenia co do wysokości należności głównej, dochodzonych kosztów w kwocie 610,15 zł oraz wysokość dochodzonych odsetek. W materiale dowodowym zgromadzonym w niniejszej sprawie brak jest bowiem dokumentów wskazujących na

wysokość zasądzonych kosztów, jak również co one obejmują oraz wskazujących na sposób wyliczenia roszczenia odsetkowego, w szczególności w świetle przedstawionej przez powoda umowy.

Pozwany w niniejszej sprawie kwestionował sam fakt zawarcia umowy, jednakże dla Sądu II instancji nie jest transparentny sposób wyliczenia odsetek, kosztów windykacji oraz innych opłat.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy przeprowadzi z urzędu dowód z opinii biegłego sądowego grafologa oraz w zależności od wyniku postępowania dowodowego poczyni ustalenia faktyczne na podstawie całego materiału dowodowego, ustali, czy powód wykazał przejście na swoją rzecz uprawnień z umowy cesji oraz dokona merytorycznej oceny żądania pozwu, tj. przeanalizuje, czy poszczególne elementy dochodzonej kwoty zostały prawidłowo wyliczone. Nie było możliwe oparcie się w tym zakresie wyłącznie na oświadczeniu powoda, czy też na wytworzonym przez niego dokumencie, tj. wyciągu z załącznika umowy cesji z dnia 26 kwietnia 2011 r., których siła (moc) przekonywania była niewielka. Jednocześnie Sąd winien zbadać czy pozwany utracił także legitymację nr (...), albowiem jest to drugi dokument, którym posługiwała się osoba zawierająca umowę kredytową w dniu 4 marca 2008 roku. Wyjaśnienia wymaga również, kto dokonywał wpłat na poczet kredytu

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi, stosownie do art. 108 § 2 k.p.c., rozstrzygnięcie o kosztach postępowania instancji odwoławczej.

/-/ A. Lewandowska /-/ B. Łagodzińska /-/ J. Borkowicz-Grygier